



Medelstora ljuddämpare

Ljuddämpare är i princip standardutrustning för kulvapen. De skonar hörseln för jägare och hundar, dämpar rekyl och minskar skyttebullen. Dämpare finns i många utföranden, men på de flesta studsare sitter en medelstor standarddämpare. Vi har testat tolv sådana modeller.

Det behövs knappast någon lång inledning till ett test av ljuddämpare. De flesta jägare är väl bekanta med dem. De som inte redan har en eller flera dämpare, har nog i de flesta fall åtminstone övervägt att skaffa en. Att dämpa buller och rekyl är påtagliga fördelar som i de flesta fall lätt överväger nackdelar som värmeflimmer, extra vikt och förändrad balans. Vad som däremot kan behöva

diskuteras är urvalet av dämpare till ett sådant test. Vi har inte haft som ambition att göra ett stort test av marknadens alla dämpare. En anledning är att det skulle bli väldigt omfattande redan att testa dem alla med en patron i en kaliber och pipplängd. Det finns som bekant många dämpare.

En annan anledning är att det alltid dyker upp nya frågetecken, ibland redan under planeringen

och annars ofta under testandets gång. Hur vet man till exempel att en dämpare som kommer till korta med en konstellation av vapen och patron, inte visar sig ha fördelar i en annan kaliber med en annan pipplängd? Troligen bara genom att testa. Även om antalet dämparmodeller är ändligt kan det knappt sägas om kombinationen av kalibrar, kulvikter, laddningar och pipplängder. Så vi avgränsade oss och

återkommer till andra kategorier ljuddämpare en annan gång. Den här gången siktade vi in oss på standarddämpare, alltså de medelstora dämpare som sitter på merparten av de svenska jaktstudsarna.

Vi testade de här ljuddämparna på en Tikka T3x i .308 Win med pipa i standardlängd och sköt Sako Range, en övnings- och småviltpatron med kulvikten 8,0 gram.



Svensk Jakts Ulf Lindroth har testat tolv medelstora standarddämpare.

Med ett så enkelt upplägg i grunden borde ju allt vara klart. Men vi insåg ganska snabbt att det ändå återstod en viktig fråga att lösa, nämligen den om poängsättning. Om vi enbart skulle sätta poäng på faktisk dämpning skulle i stort sett varje tillverkare ha någon modell som kunde slå standarddämparen. Den som skickade sin största modell skulle antagligen vinna testet, för volym är en viktig faktor när det gäller dämpning.

För att hantera detta har vi gjort en tredelad poängsättning. En tredjedel av poängen gäller ren dämpning i dB(C) och där har vi även gjort en variant för att belöna modeller med liten skillnad i dämpning mellan det första skottet och följande skott. En tredjedel av poängen gäller

dämpning i förhållande till vikt och en tredjedel gäller dämpning i förhållande till förlängning av pipans längd.

På så vis hoppas vi belöna dämpare som kombinerar goda egenskaper för en standarddämpare, alltså en relativt bra dämpning i ett behändigt format. Det finns som sagt större dämpare som dämpar mer, precis som det finns extra smidiga små dämpare som prioriterar att vara så omärkliga som möjligt på bössan och kompromissar med dämpningen i stället. Men nu fokuserar vi på de vanliga jakt dämparna.

Även om du inte håller med om det sättet att vikta resultatet, kan du hitta intressanta data i testet. Såväl ren dämpningsdata som de olika momentens poäng återfinns i resultattabellen. «

Så sattes poängen

Dämpningen mättes i stort sett enligt den militära standarden MIL-STD-1474D, som även används i civila sammanhang. Utrustningen har varit en Larsen Davis LXT1, enligt standarden, men miljön runt mätplatsen har avvikit något.

Vapnets mynning ska enligt standard vara 160 centimeter över plan, grästäckt mark. I vårt fall medgav tripoden för vapnet att mynningen var 155 centimeter över bärristäckad mark i svagt utförslut. Mikrofonen placerades 100 centimeter vinkelrätt åt sidan från mynningen, vilket är enligt standard. Kontroll av vinkel och avstånd gjordes inför varje serie.

Standarden stipulerar att inget föremål som kan reflektera ljud ska finnas inom tio meter, men vi hade en skjutbänk cirka fyra meter till höger om och lite bakom vapnet. Konsekvensen av avvikelserna är att mätvärdena inte kan anses vara absolut jämförbara med andra mätningar enligt aktuell standard. Däremot har förutsättningarna varit lika för alla dämpare i just detta test och de inbördes skillnaderna speglas rättvist.

Syftet med testet var som nämnts att jämföra standarddämpare, alltså sådana som de flesta jägare väljer att använda. Med tanke på det ansåg vi att total dämpning visserligen var intressant, men att en rättvis poängsättning borde ta hänsyn till dämparens storlek och vikt. Kort och gott, dämpning i förhållande till storlek.

Så här gjorde vi för att få en poängsättning som dels tar hänsyn till att det ofta är skillnad mellan dämpningen av första skottet genom kall dämpare och följande skott genom varm dämpare, dels lägger en tredjedel av vikten på totaldämpning, en tredjedel på dämpning per gram och en tredjedel på dämpning per millimeter:

Dämpning i förstaskott (dB(C)):

Mätvärdet delades med tre och avrundades till ett jämnt tal, **högsta resultat 11 poäng.**

Dämpning i skott 2-5 (dB(C)):

Mätvärdet delades med tre och avrundades till ett jämnt tal, **högsta resultat 11 poäng.**

Dämpning per gram (dB(C)/g):

Genomsnittlig dämpning för skott 2-5 delades med vikten i gram. (Som vikt har vi använt egna mätvärden och inte angivna värden. Vågen har testats genom upprepade vägningar av samma föremål. Eftersom den pålitligt ger samma värde bedöms den vara tillräckligt tillförlitlig för denna jämförelse. Om det finns en systematisk avvikelse bör den vara lika för alla.) Erhållet värde multiplicerades med 193 och avrundades till ett heltal. **Högsta resultat 22 poäng.**

Dämpning per millimeter förlängning (dB(C)/mm): Genomsnittlig dämpning för skott 2-5 delades med det antal millimetrar som dämparen förlängde pipan. (Vi mätte avståndet från pipmynning till kikarsiktets framkant och därefter avståndet från dämparmynning till kikarsiktets framkant. Differensen är förlängningen.) Erhållet värde multiplicerades med 77 och avrundades till ett heltal. **Högsta resultat 22 poäng.**

Maximal poäng 66

Vi har alltså gjort en sammanvägning som vi tycker passar för normaldämparen. Det innebär förstås att den som prioriterar annorlunda bör läsa testet noggrant och undersöka det testvärde som bedöms vara viktigast.

Kom ihåg att om total dämpning är det enda som räknas har tillverkarna i de flesta fall andra modeller som dämpar mer. Är minimal vikt eller förlängning högsta prioritet har de flesta tillverkare även mindre modeller. Och det finns även annat som skiljer. Vissa dämpare är gjorda för att vara slitvargar som tål många skott eller intensivt skytte. Det kan ha ett stort praktiskt värde för den som skjuter mycket, men mindre för andra jägare. Där känner du dina behov och ditt skytte bäst själv.

Sist i omdömet redovisas ett subjektivt omdöme, nämligen hur varm dämparen blev efter en femskottserie. Det varierade tydligt och klassades i tre steg. De måttligt varma gick att hantera utan nämnvärt obehag. De medelvarma ville jag inte ta i mer än nödvändigt. De varmaste gick inte att hantera barhänt utan att riskera brännblåsor. Eftersom kalla dämpare sköts varma tre gånger och bedömdes varenda gång, känns även detta subjektiva resultat stabilt. Ingen dämpare hoppade mellan olika klassningar från gång till gång.



Vanward Hunter Titanium

Aimsport Triton No. 5i

Ase Ultra Radien

FBT INCA 44TI OBS

A-Tec Optima 50

Jaki Titanium Super

	Vanward Hunter Titanium	Aimsport Triton No. 5i	Ase Ultra Radien	FBT INCA 44TI OBS	A-Tec Optima 50	Jaki Titanium Super
Riktpris	9691 kronor.	4295 kronor.	5399 kronor.	7990 kronor.	5295 kronor.	4995 kronor.
Längd	210 millimeter.	240 millimeter.	214 millimeter.	136 millimeter.	233 millimeter.	200 millimeter.
Förlänger	141 millimeter.	131 millimeter.	117 millimeter.	121 millimeter.	152 millimeter.	142 millimeter.
Diameter	42 millimeter.	49 millimeter.	45 millimeter.	44 millimeter.	50 millimeter.	44 millimeter.
Vikt	263 gram.	426 gram.	318 gram.	234 gram.	406 gram.	347 gram.
Dämpning	Förstaskott: 20,1 dB, 7p. Skott 2-5: 23,8 dB, 8p. Dämpning per gram: 0,090 dB/g, 17p. Dämpning per millimeter: 0,169 dB/mm, 13p.	Förstaskott: 24,0 dB, 8p. Skott 2-5: 29,3 dB, 10p. Dämpning per gram: 0,069 dB/g, 13p. Dämpning per millimeter: 0,224 dB/mm, 17p.	Förstaskott: 23,9 dB, 8p. Skott 2-5: 26,4 dB, 9p. Dämpning per gram: 0,083 dB/g, 16p. Dämpning per millimeter: 0,226 dB/mm, 17p.	Förstaskott: 19,8 dB, 7p. Skott 2-5: 24,4 dB, 8p. Dämpning per gram: 0,104 dB/g, 20p. Dämpning per millimeter: 0,202 dB/mm, 15p.	Förstaskott: 27,7 dB, 9p. Skott 2-5: 31,7 dB, 11p. Dämpning per gram: 0,078 dB/g, 15p. Dämpning per millimeter: 0,209 dB/mm, 16p.	Förstaskott: 25,7 dB, 9p. Skott 2-5: 29,1 dB, 10p. Dämpning per gram: 0,084 dB/g, 16p. Dämpning per millimeter: 0,205 dB/mm, 16p.
	45	48	50	50	51	51
Omdöme	Testets tredje lättaste dämpare, men med jämförelsevis svaga värden på faktisk dämpning. Medelbra i fråga om dämpning per gram, men lägst värde på dämpning per millimeter förlängning. Förutom gängor i rostfritt är hela dämparen 3d-printad i titan, med en struktur för extra styrka. Bedömdes vara varmast efter fem skott.	Dämpar medelbra efter första skottet, men har störst skillnad mellan första och följande skott. Den tappar en del poäng i momenten med dämpning relativt storlek på att den är en millimeter från att vara längst och dessutom är tyngst i testet, men med innandöme i rostfritt stål är den tillverkad för att tåla intensivt skytte. Dessutom bedömdes den vara svalast av samtliga dämpare efter fem skott.	Tämligen medelstor skillnad mellan första och följande skott. Förlänger relativt lite och ger vapnet testets tredje kortaste total-längd. Mer eller mindre mitt i startfältet i alla avseenden. Tub och bafflar i aluminium, enligt uppgift konstruerad för att kombinera låg vikt och hög dämpning. Dämparen är medelvarm efter fem skott.	Testets minsta och lättaste dämpare - med skal i kolfiber och 3d-printat innanmäte. Dämpar minst i första skott och näst minst i skott 2-5. Näst störst skillnad mellan första och följande skott. Men tredje bäst i momentet dämpning per millimeter förlängning. Rejält varm efter fem skott.	Tredje bästa dämpningen för skott 2-5. Tredje största skillnaden mellan första och följande skott. Förlänger vapnet mest, men har å andra sidan en modul-funktion som medger att dämparen kortas av den som prioriterar längden. Innanmäte i rostfritt stål ska ge en tålig dämpare med lång livslängd. En av de mindre varma efter fem skott.	Medelvärden på det mesta: dämpning, skillnad mellan första och följande skott, längd, vikt, förlängning och därmed även dämpning i förhållande till storlek. Dämparen är tillverkad i en legering av aluminium och titan. Den bedömdes vara medelvarm efter fem skott.
	45	48	50	50	51	51



	RCC Hunter	Stalon X108	Freyr & Devik Ultimate Silence 3D 231	Hausken Jakt JD224 LITE XTRM MKII	Roedale Hybrid 47XX+	Svemko Hunter 1.0 Standard Edition
Riktpris	2700 kronor.	3895 kronor.	4795 kronor.	6800 kronor.	8795 kronor.	7495 kronor.
Längd	200 millimeter.	241 millimeter.	170 millimeter.	223 millimeter.	183 millimeter.	220 millimeter.
Förlänger	120 millimeter.	108 millimeter.	125 millimeter.	147 millimeter.	107 millimeter.	140 millimeter.
Diameter	45 millimeter.	49 millimeter.	49 millimeter.	45 millimeter.	49 millimeter.	47 millimeter.
Vikt	349 gram.	350 gram.	238 gram.	346 gram.	320 gram.	291 gram.
Dämpning	Förstaskott: 27,2 dB, 9p. Skott 2-5: 28,2 dB, 9p. Dämpning per gram: 0,081 dB/g, 16p. Dämpning per millimeter: 0,235 dB/mm, 18p.	Förstaskott: 26,2 dB, 9p. Skott 2-5: 29,7 dB, 10p. Dämpning per gram: 0,085 dB/g, 16p. Dämpning per millimeter: 0,275 dB/mm, 21p.	Förstaskott: 25,5 dB, 9p. Skott 2-5: 27,2 dB, 9p. Dämpning per gram: 0,114 dB/g, 22p. Dämpning per millimeter: 0,218 dB/mm, 17p.	Förstaskott: 34,1 dB, 11p. Skott 2-5: 34,0 dB, 11p. Dämpning per gram: 0,098 dB/g, 19p. Dämpning per millimeter: 0,231 dB/mm, 18p.	Förstaskott: 30,5 dB, 10p. Skott 2-5: 30,4 dB, 10p. Dämpning per gram: 0,095 dB/g, 18p. Dämpning per millimeter: 0,284 dB/mm, 22p.	Förstaskott: 31,9 dB, 11p. Skott 2-5: 32,4 dB, 11p. Dämpning per gram: 0,111 dB/g, 21p. Dämpning per millimeter: 0,231 dB/mm, 18p.
	52	56	57	59	60	61
Omdöme	Testets klart billigaste dämpare är samtidigt en av dem som visade minst skillnad mellan första och följande skott. Därutöver medelvärden på det mesta: dämpning, längd, vikt, förlängning och därmed även dämpning i förhållande till storlek. Tillverkad i aluminium. Medelvarm efter fem skott.	Testets längsta dämpare, men den förlänger lite. Bara en millimeter från att förlänga minst. Värden nära testets medelvärden i de flesta avseenden, men näst bäst i fråga om dämpning per millimeter förlängning. Tillverkad i aluminium med första baffeln i rostfritt stål och gängor i titan, uppges kunna klara runt 20 000 skott. Modulsystem som gör att dämparen kan anpassas, till exempel för kraftigare dämpning. Måttligt varm efter fem skott.	Testets näst minsta och lättaste dämpare, med det bästa värdet för dämpning per gram. Medelbra i rent dämpningsvärde och även i skillnad mellan första och följande skott. Skal i aluminium och innanmäte i 3d-printad titan. Tillverkad för att gaserna ska ge en vridning som motverkar att dämparen gängar loss under skytte. Rejält varm efter fem skott.	Testets högsta värden på dämpning. Ingen egentlig skillnad mellan första och följande skott. Men också en av de lite större modellerna, så räknat i förhållande till vikt och längd är dämpningen medelbra. Tillverkad i aluminium. Ett invändigt stål nät används för att ge bättre dämpning. Bedömdes vara medelvarm efter fem skott.	Höga värden på dämpning och bäst i momentet dämpning per millimeter förlängning. Ingen egentlig skillnad mellan första och följande skott. Förlänger vapnet minst av de testade dämparna. Tillverkad av aluminium och titan, med titan i alla delar som är i kontakt med krutgaser. Ska därmed tåla intensivt skytte. Gränsfall mellan kategorierna måttligt varm och medelvarm.	Testvinnare. En tämligen medelstor, men ganska lätt dämpare med testets näst bästa värden på faktisk dämpning. Liten skillnad mellan första och följande skott. Näst bäst på dämpning per gram och en av de bättre på dämpning per millimeter. Yttre delar i aluminium, inre delar i titan. Måttligt varm efter fem skott.
	52	56	57	59	60	61